

Верыць?  
Не верыць?Гараскоп на  
тыдзень.

3

Набліжаюцца  
Каляды...

3

"Жывая  
аскарбінка".

4

БЕЛАРУСКАЯ  
МАЛАДЗЕЖНАЯ  
ГАЗЕТА

## ЧЫРВОНАЯ ЗМЕНА

24 снежня 1994 г.

Субота

№ 139(13856)

Кошт у розніцу 40 рублёў

Выдаецца з 1921 года

## Кур'ер "ЧЗ"

ПРЭЗІДЭНТ  
СУСТРЭНЕЦЦА  
З МОЛАДЗЮ

Сустрэча прэзідэнта рэспублікі Аляксандра Лукашэвіча з прадстаўнікамі маладзёжных грамадскіх арганізацый і студэнцтва адрэагавала 20 снежня ў Доме ўрада.

Размова ў час сустрэчы пайшла аб самых актуальных праблемах моладзі: стварэнні асобнага "маладзёжнага" міністэрства, уяўленні ў дзяржаўнае закона аб альтэрнатыўнай службе, матэрыяльных і льготных моладзі.

БЕЛІНФАРМ.

БЕЛАЯ ТРЭШЧЫНА  
НА ПАПЕРЫ  
І Ў ПАЛІТЫЦЫ

Тое, што газета "Советская Белоруссия" прымятае сярод іншых выданняў, відаць, не трэба тлумачыць. Аднак адна нават маленькая трэшчына ў паліцыі здольна прывесці да разбурэння цэльнай канструкцыі, у тым ліку і газетнай. Нешта накітавалі гэтага і атрымаліся ў выніку калектыву рэдакцыі, калі 22 снежня пад назвай артыкула: "Корупцыя: на круге втором", дзе павінна было друкавацца выступленне на сесіі Вярхоўнага Савета дэпутата Сяргея Антончыка, замест яго раскрылася трэшчына. Чаму яна з'явілася? Хто вінаваты? На гэтыя пытанні і даў тлумачэнні галоўны рэдактар выдання Ігар Асініскі, які правёў у пятніцу, 23 снежня, прэс-канферэнцыю для беларускіх і замежных журналістаў.

Ён, у прыватнасці, сказаў, што адмовіўся друкаваць выступленне С.Антончыка нечаканымі для карэспандэраў, спасылваючыся на тое, што ёсць, маўляў, указанне з адміністрацыі прэзідэнта. Аднак да гэтага часу невядома, хто ўзяў смеласць аддаць распараджэнне. Газета ж не магла не выйсці, бо ў такім разе давялося б паліць калектыву няўстойку, бо акрамя матэрыялаў была рэклама. У выніку і з'явілася трэшчына: журналісты прайшліся паказваць сітуацыю, а чытачы не атрымалі дакладнай інфармацыі аб падзеях на сесіі, дзе ў выступленні дэпутата С.Антончыка, мяркуючы, прыводзіліся важныя факты.

Дык ці ўбачыць жа свет выступленне дэпутата С.Антончыка? Гэта пытанне хвалюе не толькі чытачоў газеты "Советская Белоруссия", але і іншых выданняў, з некаторымі з якіх, дарэчы, на наступны дзень наўтарылася тая ж сітуацыя.

Валентын БАРЫСЕВІЧ.

ЦАЦКА —  
ГЭТА ЎЖО РАСКОША...

Сёння многія нашы заводы, што працэвалі на "абаронку", пачалі выпускаць тавары народнага спажывання. Сярод іх невялікае месца заняў выпуск дзіцячых цацак. Але і яны часам не знаходзяць пошты. І не таму, што дзеці не цікавяцца іх. Проста ў баявой ням сродкаў для такой "раскошы".

Так, за мінулы месяц на Віцебскі завод радыёапаратуры паступіў заказ толькі на некалькі дзесяткаў дзіцячых цацак, а завод выпусціў іх аж на пяць тысяч. Як кажуць, прыляцелі.

Яўгенія ВІЦЬБА.

БУДЗЕ ПОМНІК...  
ВІЛЕНСКАМУ ШЛЯХУ

З Мінска ў Вільню ён праходзіць па маладзечанскай зямлі. Таму і невыпадкова на пасаджэнні маладзечанскага райвыканкама вырашана паставіць помнік гэтай старажытнаму гасцінцу.

Помнік шляху стане напамінам усім, хто будзе тут ехаць, што трэба шанаванне і берагчы гісторыю роднай Беларусі, ганарыцца яе слаўнымі героямі.

Мікола КАПЫЛОВІЧ.

## АПРАНАЮЦЬ ГАЛАНДЫЮ

Працаўнікі Гомельскай гандлёва-прамысловай фірмы "Вікаріа".

40 тысяч чалавек верхняга адзення з прыгожай тканінай адпраўлена на адрас галандскай гандлёвай фірмы "Вінар", на чарзе — яшчэ каля ста тысяч вырабаў. Такое супрацоўніцтва з замежным партнёрам дазволіць гомельчанам набыць новае абсталяванне, абнавіць і модернізаваць вытворчасць, што дае надзею спадзявацца: пасля галандцаў будзем апраўнацца і мы, беларусы.

Васіль БАРХАНАЎ.

## Курсы валют на 23 снежня:

	Далар ЗША		Ням. марка	
	Скупка	Продаж	Скупка	Продаж
"Комплекс"	10340	10640	6561	6798
"Алімп"	10350	10600	6530	6795
"Дукат"	10300	10650	6500	6680

## ЯК ЗЫЙДЗЕ СВЯТА НА ЗЯМЛЮ

Каляды!  
Таёмны і чудаўны  
час адчування  
свайго  
справядлівага  
існасці.  
Імкненне  
спазнаць Найвышэйшага...  
Якія мы перад Ім,  
што быў і што ёсць  
і што ідзе" (Адкр. 4:8).

Па Тастаманту Любоўі  
дадзена людзям гэтае Імя  
дзеля спасення.  
Кожны з нас вольны паверыць  
і прыняць Яго.

Жадаем, каб вашых сэрцаў  
таксама кранулася прамежнае святло  
любоўі, надзеі і веры.  
Усім найлепшыя зычэнні!

З нараджэннем Хрыстовым

Dainova

Старшыні  
калгаса  
"Чырвоная  
змена"  
Шаплыка К.І.

"Паважаны  
Кузьма Іванавіч!  
Рэдакцыя  
газеты  
"Чырвоная  
змена", членам  
рэдакцыі якой  
Вы з'яўляецеся,  
шчыра вітае  
Вас з 50-  
годдзем працы  
на пасадзе  
старшыні  
калгаса  
"Чырвоная  
змена". Зычым  
здараўля і доўгіх  
гадоў жыцця.

Калектыв рэдакцыі.

Кузьма ШАПЛЫКА:

"Сялянскаму сыну без  
зямлі нікуды"

Верны да канца вяскоўцам  
старшыня калгаса "Чырвоная  
змена" Любанскага раёна  
К.І.Шаплыка, які 50 гадоў назад  
быў выбраны на гэтую пасаду.  
Калі размова заходзіць пра  
здарожжы дзень вёскі, Кузьма  
Іванавіч згадвае:

— Правільна, і калгасы, і фермы  
мюць права на  
існаванне, няхай гаспадарыць  
побач, саблюднічаюць. І калі ў  
вольных сялян лепш атрымаецца,  
пойдзем іх дапамагчы.

А ў вёсках яго няцяжка прачы-  
таць: "Дык куды ж наш вясковец  
без калгаса? Хто ж, паспрабаваўшы  
калектывнага жыцця,  
добрахотна яму адна-  
асобніку на шыю накіне?"

Калі Любанскаму вясковцу ад-  
гільтаваць, Кузьма Шаплыка  
ніколі не сумняваўся, што  
пойдзе на фронт, каб, як тады  
гаварылі, "дабіць фашыстаў і  
бярлозе". Як жа інакш? Яму  
дваццаць восем гадоў. Баявы  
вопыт мае — разведка ў партызанскім атрадзе камандар.

Але масовыя ўлады распа-  
радаліся інакш:

— Дабіць фашыстаў ужо і  
без цябе. Фронт, усёй краіне  
хлеб патрабем. Ты да вайны  
брыгадзірам у калгасе праца-  
ваў. Значыць, у сялянскай спра-  
ве не навучыўся. Так што, прымай  
усё гаспадарку...

Гучна сказана — гаспадарку.  
Калі сабраў тое, што засталася  
ад мясцовага калгаса, то  
налічылі ўсяго тры кані, чатыры

каровы ды пяць авечак. Пра  
тэхніку, насенне і гаварыць на-  
ма чаго — што фашысты  
анішчылі, разрабавалі, да неча-  
га і яны, партызаны, руку пры-  
кла, каб ворагу не дасталося.  
Вось і кармі фронт...

Але ўжо праз два-тры гады ў  
"Чырвонай змені" намяціўся  
разлі сцяжыч у эканамічным  
развіцці. Усё пачалося з таго,  
што Кузьма Іванавіч некалькі  
жарнуўся з райцэнтра, на пасад-  
жэне праўлення калгаса за-  
справіў лепшых працаўнікоў. Па-  
ведмі:

— Атрымана важнае дзяр-  
жаўнае заданне: вырашчаць  
кок-сагі! Гэта такі карань.  
Расце ў Цянь-Шані. З яго  
каўчук для прамысловасці ат-  
рымліваюць. Справа адказная,  
трэба падараваць самым сумлен-  
ным, працавітым. Падараваў.  
Звенянымі прызначылі Аляксан-  
дра Шаплыка і Пелагею Га-  
ляй. Кузьма Іванавіч прывёз не-  
калькі кілаграмаў насення, па-  
пярэдзіў:

— Бережыце: грам яго — да-  
ражэйшы за грам золата...

Жанчыны па некалькі ме-  
ленькіх, нібы макевыя, зярнят-  
каў кідалі ў радкі, згоргвалі.  
Глебу папярэдні, зразумела,  
як след задыхаўся, пракаталі.  
І па чарогу дзяжурны на тар-  
фінках — а раптам птушкі раз-  
грабучы, выдэбавуць зярняткі.  
Потым палілі, матыкавалі.

Уручную збіралі насенне. Спаш-  
таліся, бо яно амаль нічым не  
адрознівалася ад звычайных  
дзьмухаўцаў: падмык вятрык  
— і паляцела, пралала "золата".  
Восенню трэба было выкапаць  
караньчыкі, сабраць да аднаго.  
Кожны пачысціць, абрэзаць зе-  
ляніну. Ды акуратненка. Бо

пашкодзілі — і пацяча з ранкі  
дарэгое каўчукавае малачко...

Спачатку з гектара збіралі па  
35—40 цэнтнераў карэння. По-  
тым — 60, нават 80 цэнтнераў!  
Рэкордны ўраджай не толькі  
для рэспублікі, а і для СССР.  
"Чырвоная змена" стала са-  
асаблівым неувоскам і прак-  
тычным цэнтрам па вытворчан-  
ню кок-сагі. Як вынік,  
А.А.Шаплыка, П.І.Галай, ме-  
ханізатар Р.П.Сушчэнін было  
прывосена званне Героя Сацы-  
ялістычнай Працы. У 1951 годзе  
Залатая Зорка Героя зазвала і  
на гродзях Кузьмы Іванавіча.

Вельмі многа цяжкай, кар-  
патлівай працы патрабавалі кок-  
сагі. Але за яго па тым часе  
нядрэна і плацілі. "Чырвоная  
змена" пачала падмыкаць на  
ногі. Яе старшыня завачаў у  
сталіцу. Да архітэктараў, бу-  
дзёнікаў. Маўляў, трэба ак-  
тыўней адбудоваць разбурана-  
ны вёскі. Ды не прымытныя  
хаткі ляцілі, а сучасныя бу-  
днікі ўзводзілі, сродкі ёсць. У  
першую чаргу неабходна бра-  
цца за цэнтр калгаса, вёску Сара-  
чы, якая стаіць на беразе ракі  
Арасы, апятай Янкам Кулакам.

Адлікнуўся лаўрэат Дзяр-  
жаўнай прэміі СССР архітэктар  
Г.В.Забарскі. Пры распра-  
цоўцы прэкта забудовы вёскі  
ён улічыў пажаданні кал-  
гаснікаў, іх кіравнікі і арганіза-  
цыі ўлічылі ў архітэктурнай ансам-  
бля два бліжэйшыя сэрцы сімвалаў:  
на адміністрацыйным будынку з  
сярпом і каласам, а на Памяці  
культуры "вырас" ко-  
лас.

Кузьма Іванавіч, у калгасе  
ты, здаецца, ужо дасягнуў уся-  
го, — не раз гаварылі К.І.Ша-  
плыку ў райцэнтры і Мінску. —  
"Чырвоная змена" — адна з

лепшых гаспадарак рэспублікі,  
пераможца Усесаюзнага сацы-  
ялістычнага спаборніцтва, уза-  
гароджана ордэнам Пра-  
цоўнага Чырвонага Сцяга. Сам  
— Герой, заслужаны работнік  
сельскай гаспадаркі рэспублікі,  
для ордэнаў, медалёў на  
плічак хутка месца не будзе...

Ці не пара табе паспрабаваць  
сілы ў раённым, абласным мш-  
табе? Пры тваім здольнасцях,  
аўтарытэце далёка пайсці мо-  
жаш.

Кузьма Іванавіч толькі адма-  
ваўся.

— Рэдакцыя, Шыпілавічы,  
Арлова, Чачанск, Азярне —  
таксама вёскі нашай гаспа-  
даркі, трэба і там стварыць лю-  
дзям нармальныя ўмовы для  
жыцця, накіт гэтыя многа  
планавы ёсць. — І часта стар-  
шыня дабавляў: — Ды і куды мне,  
сялянскаму сыну, ад зямлі?

Можна доўга пералічваць  
усё, што з'явілася на беразе  
Арасы дзякуючы энергіі,  
ініцыятыве К.І.Шаплыкі і пра-  
цавіцям калгаснікаў. Але га-  
лоўнае, думецца, тое, што  
сваёй арганізатарскай здоль-  
насцю Кузьма Іванавіч дапа-  
мог многім людзям самым леп-  
шым чынам праявіць сябе на  
роднай зямлі. Аднак самых до-  
брых спосабаў будовы прыклад  
самата Кузьмы Іванавіча, які  
літаральна кожны дзень свайго  
жыцця прывядаў роднай зямлі,  
зямлякам.

— Для нас Кузьма Іванавіч —  
нібы жывая легенда, і ў складе-  
най жыццёвай сітуацыі мы ў  
першую чаргу імкнемся па-  
раіцца з ім, — гаворыць кіраўнік  
управлення сельскай гаспа-  
даркі Ф.У.Арціменка. — Дзе яш-  
чэ знойдзеш чалавека з такім  
багатым вопытам сялянства, ар-

ганізатар? Калі б такіх людзей,  
да канца верных свайго ідэ-  
яў, свайго зямлі, было пабо-  
льш, на-  
колькі б лепш мы жылі! Таму ад  
усёй душы хочацца  
павіншаваць ветарана са зна-  
мянальнай дэтай, пажадаць  
яму выдатнага здароўя і многіх  
гадоў жыцця.

А што думае ў гэты дні сам  
кіраўнік "Чырвонай змены",  
якому, дарэчы, менш як праз  
два гады стукне 80?

— Мабыць, я адзін падобны  
дурняў у былым Саюзе, які ў  
такім узросце яшчэ працуе, —  
быццам бы сурэзна гаворыць  
Кузьма Іванавіч, а ў вачках — вя-  
домая многім шаплыкаўская  
хітрынка. — Канешне, маладым  
дарогі трэба ўсталяваць...

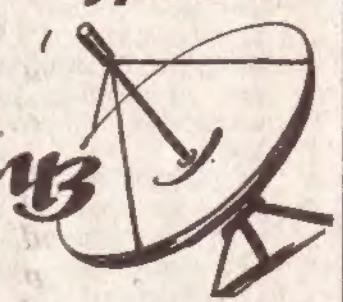
І тут жа з трыговай у голасе  
пачынае скардзіцца, што вёска  
ніякага паратунку не было  
ад зладзеяў, якія панадзіліся  
капаць дарэчы, калгасную  
бульбу. Што збавіна на былых  
тарфяніках сёлета моцна вы-  
макла, і яны змаглі намаляць  
толькі каля 30 цэнтнераў з гек-  
тара. Што празмерна вялікія  
падаткі з вясковцаў скупіць...

Нарэшце, адмакнуўшыся ад  
нядобрых успамінаў, з заде-  
вальненнем адзначае, што як  
бы там ні было, а іх Галіна Ша-  
пкоўская, лідзя Бубін з пачатку  
года ад кожнай каровы больш  
як па 3.500 кілаграмаў малака  
надалі. "Чырвоная змена" ра-  
зам з вясковцамі штодзённа  
прадае да 20 тон малака, лічы,  
адна райцэнтр карысны пра-  
дукцыяй забяспечыць можа.

Што і ў гэты нялёгкі час гаспа-  
дарка імкнецца абісціся  
уласнымі сродкамі, без крад-  
таў, даўгоў...

Уладзімір БЫЧЭНА.

## "Еўраньюс"



Дзяжурныя на выпуску  
перакладчыні  
Ларыса ДУДАРУК,  
Людміла КАХАВЕЦ,  
рэдактар  
Наталія ВАЛАКІДА.

## "Суперчэннэл"

## МЕЖЫ ЛІКВІДУЮЦА

Камісія Еўрапейскага Саюза пры-  
няла рашэнне з сакавіка 1995 года  
адмяніць мытны кантроль на межах  
буйных дзяржаў Еўропы: Германіі,  
Францыі, Іспаніі, Партугаліі і краін  
Бенілюкса (Бельгіі, Нідэрландаў і  
Люксембурга).

Такім чынам, будзе зроблены яшчэ  
адзін важны заход для збліжэння  
Еўропы. Праверкі аўтамабіляў спыняю-  
цца з 1 сакавіка, а пасажыраў — з 26 са-  
кавіка.

## СУСТРЭЧА МІНІСТРАЎ

У Боне адбылася сустрэча міністра  
земельных спраў Германіі Клаўса  
Кінкеля і яго французскага калегі  
Алена Жупэ.

Міністры паведамілі, што напачатку  
студзеня Еўрапейскае Супольніцтва  
падзіць народы, якія будзе прымарка-  
на бар'ерам з беспрытою. Удзельнікі  
сустрэчы разгледзяць таксама мажлівыя  
шляхі вырашэння канфлікту ў Босніі.

## "КРЫЖАВАНЫ" АБСТРЭЛ

Ізраільскі верталёт перасек зону  
беспекі Лівана і абстрэліў аўтамабіль.

## "Уорлднэт"

Двое паліцэйскіх, якія знаходзіліся ў  
Ім, загінулі. Праз некаторы час пасля  
абстрэлу быў учынены напад з боку Лівана,  
у выніку чаго забіты ізраільскі  
паліцэйскі, 5 чалавек паранены.

У ПОШУКАХ  
КІРАЎНІКТА

У Італіі пасля гадзіны ў адстаўку  
прэм'ер-міністра Сільвіа Берлусконі  
склалася крызісная сітуацыя.

Лідары італьянскіх партый збіраюцца  
на нараду, якая будзе мець працяг пасля  
Каляды.

ПАВЕДАМЛЕННІ, АТРЫМАНЫЯ ПА КАНАЛАХ СПАДАРОЖНИКАВАЙ СВЯЗІ "ЧЫРВОНОЙ ЗМЭНЫ"







АДАМ І ЕВА

# Адзін на ўсім свеце

Пісьмо, якое прыводзіць ніжэй, амаль без скарачэнняў, было аднаўсавана не столькі мне, колькі іншай жанчыне — гераіні артыкула "Я буду чакані" ("УЗ" № 123). Але, прабегшы вачыма першыя радкі, яна адразу пакінула галаву.

І тады я вырашыла надрукаваць яго, таму што паверыла ў шчырасць аўтара. Магчыма, гэты гісторыя — адна з сотняў падобных, што адбываюцца паўсюдна і кожны дзень. Яшчэ адзін маленькі штырх да маральнага парадка грамадства, нас з вамі. Але для чалавека, што паставіў у канцы ліста свой подпіс, — гэта ўласнае жыццё, якое, як вядома, дзеці адзін раз... Няма тых, хто не памірае. Есць тых, хто нават пазнае разумею свае памылкі. Спадзяюся, Мікалай, ты не адносішся да апошніх. І таму не хачу пазнаваць цябе шчыра. Шчыра на тое, што нехта чулі, спадзяюся і добры аўтарытэт на таво шчырыя сведчанні.

Вядучая рубрыкі Наталія СТРАЛКОВА.

...На жаль, зараз я знаходжуся ў месцах зняволення. Так ужо адражэлася, што да 25 гадоў жыцця мне было суджана (я ў гэтым не сумняваюся) сады трыццаці. Але ўсё па парадку.

Нарадзіўся ў лютым 1965 года ў далёкім Казахстане. У той час у мяне былі і маці, і бацька, які працаваў у гаспадарчай партыі па разведцы аўгальнага басейна ў г.Кіеўскае. Пазней мы засталіся адны: маці, сястры і я. Пераехалі ў Беларусь, да дзядулі і бабулі. У 1988 годзе мяне аддалі ў дзіцячы дом. Затым выхаванне і ўвучэнне ў школе-інтэрнате Пінска. Прабываў там усяго год і пяць месяцаў. Сярэдняю школу скончыў у вёсцы. Вельмі цяжка прыходзілася, бо да таго часу наша сям'я павялічылася да 6 чалавек. Пасля адначасна знаходзіўся ў дзіцячым доме і ў вёсцы. Там я і прапрацаваў трыццаці год. Служыў праходзіў у

танкавых войсках у Грыўлі. Пазней паступіў у сельскагаспадарчы тэхнікум кіруючых кадрар на аддзяленне кіравання аграпрамысловага комплексу. Але прапрацаваў усяго адзін год, а затым, не пачуваючы як след, кінуў вучобу. Ажыліўся. Спачатку ўсё ў нашым сумесным жыцці было добра. Нарадзіўся сын, праз год — другі. Восем гадоў пераходзіў з сямейнай лодка і закахалася. Пачаліся сваркі і скандалы, адносіны разладзіліся зусім. Мне б, дурню, спыніцца, уступіць. Але... Жыццё выклікала прыходзіць з гадамі, а тады я быў надта малады, зусім не хацеў ісці на кампраміс. Карацей кажучы, зрабіў глупства. Для таго, каб "насаліць" жонцы, прымусяў яе памінаць адносіны да мяне, пераехаў да не роднай сястры. У яе і прапрацаваў 3 месяцы. Тады я трапіў у бойку з гарадскімі хлопцамі. Уцёк ад

міліцы ў Брэст, затым — дамоў, да жонкі, дзяцей... Але з цягам часу стаў усё часцей і часцей выпіваць. У вёсцы пабіраў з мужыкамі... Завялі крымінальную справу, пасадзілі ў следчы ізалятар. Восем лістапада 1989 года і "сяджу". Да канца майго тэрміну засталася 11 месяцаў. А што потым? Што мне чакае на волі? Куды падацца? Маці памёрла ў 1990 годзе, з сястрамі пяць гадоў не перапісваўся, з жонкай развёўся. Восем гадоў у 30 гадоў заставіў адзін на ўсім белым свеце, не патрабны нікому. А разумам жа Бог не пакінуў! І зноўна — не горшыя, і адароўе ёсць...

Станіў я вас сваім пісьмом. І ўжо, прызнаюся, раптам перавернуў яго вам, бо ні на што не спадзяўся больш. Прабачце мне. Восем напісаў, і некалькіх лічэй стала. З павагай Мікалай.

Ад рэдакцыі: Усё, што пажадае адказаць на гэты ліст, знойдце адрас і прывядзеце яго аўтару ў аддзел маральна-этычнага выхавання рэдакцыі.

Тэл. 68-29-36.

ТЫДЗЕНЬ ПА ГАРАСКОП

## 26 СНЕЖНЯ — 1 СТУДЗЕНЯ

### Казарог

На гэтым тыдні верагодны перамены ў прафесійнай сферы ў лешы бок.

### Вадалей

Пастарайцеся завесці карысныя для вас знаёмствы ў апошнія дні снежня. Наведзіце сваіх сяброў.

### Рыбы

З'явіцца шанцы на поспех у бізнэсе і на працы. Рызыкуйце! Пастарайцеся матэрыяльна падтрымаць ашчышчэнне свайго свавольства.

### Авен

Сур'ёзна абдумайце кожны свой крок на гэтым тыдні, каб

пазбегнуць непрыемных выпадкаў.

### Цялец

Добрая навіна ўдзімуць вам настрой на гэтым тыдні.

### Блізняты

Пастарайцеся завяршыць усе важныя справы да надыходу новага года.

### Рак

Асцерагайцеся падману на гэтым тыдні. Больш увагі ўдзяліце сваёму здароўю.

### Леў

Магчыма, што вы ў час фінансавых павядак устаноўце карыснае для вас сувязі.

Будзьце асцярожнымі ва ўсім

### Дзева

На гэтым тыдні больш часу прыходзіць вам з родным. Наведзіце сяброў.

### Шалі

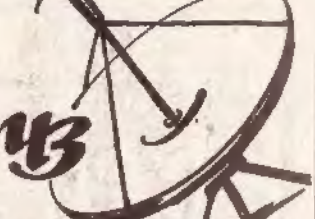
Будзьце ўпэўненымі ў сабе ў апошнія дні снежня.

### Скарпіён

Пастарайцеся не вырашаць ніякіх грашовых пытанняў на гэтым тыдні, каб у далейшым не шкадаваць.

### Стралец

Надзяраўна складаюцца справы на працы: магчыма падтрымка вядомай дзяўчынцы.



## НА БАРАЦЬБУ З НАРКОТЫКАМІ

Вялікабрытанія і Іспанія ўзгаднілі дзеянні па сумеснай барацьбе супраць наркадынамі, які асабліва квітнеў у Іспаніі.

У першую чаргу будзе ўзмацненая кантроль на межэ іспанскіх, а таксама пільныя правядзі станцыя правядзення на дарогах.

## ЗМЕНА КАМАНДАРМАЎ

Войскі ААН у Босніі хуткім часам узначаліць брытанскі генерал Р.Сміт.

Як вядома, тэрмін службы ў Босніі сінгапурскага камандара "Блажынных касак" М.Роўза заканчваецца ў студзені новага года.

## КЛІНТАН "ЗНАЙШОУ СЯБЕ"

Амерыканскі прэзідэнт заявіў, што на чарговых выбарах у 1996 годзе будзе змагацца за сваё перавыбранне на другі тэрмін.

Аддзяленне "праэзідэнтства" Клінтана тлумачыць тым, што лобісць сваю працу і не бачыла цяжкасцей на гэтай пасадзе.

## РЭПІГІННЫХ ФАНАТЫКАЎ — НА ДОПЫТ

Французская паліцыя правяла аперацыю па затрыманні падарожных у прыналежнасці да "Ордэна Храма сонца".

Іх дапытваюць па справе аб самазбойстве членаў гэтай секты ў Канадзе і Швейцарыі, каб скончылі жыццё самагубствам 53 чалавекі.

## ПАЗБАЎЛЕННЫ ВОЛІ. НА 30 ТЫСЯЧ ГАДОЎ

Тэкі тэрмін зняволення ўзначаліў для падарожных прысяжана Аклахома-Сіці.

Злучэнне, 35-гадовага Чарльза Скот Робінсана, учынюў крадзяжы аўтамабіля і згвалтаванні. Апошняя яго ахвярай стала 3-гадовая дзяўчынка. Кожнае абвінавачванне ў аднасць злачынстваў прысяжана "ацэньвалі" па 5 тысяч гадоў.

## УДАВА НЕ ДАРАВАЛА

Паклоннікі Фрэнка Запы спадзяюцца набыць запісы іх куміра.

Запа памёр у мінулым годзе ад рака, і ўдава Гейл збіраецца выпусціць яго альбом "Цікавыя: III фазы". Гейл не заважае прыміць дапамогу ад амерыканскіх шоу-бізнесмен, якія, паводле яе слоў, не прызналі ў свой час талент яе мужа.

## ПЛОШЧА ў ГОНАР ПРЫМАДОННЫ

У Мілане, дзе знаходзіцца знамяніты оперны тэатр "Ла Скала", адну з цэнтральных плошчаў назвалі ў гонар Мары Калас.

Прымадона "Ла Скала", якой не стала ў 1977 годзе, заваявала сэрцы сваіх слухачоў выкананнем опер Беліні, Вердзі, Пучыні. Плошча з яе імем, дарэчы, знаходзіцца праз квартал ад вуліцы Пучыні.

## 3 ПАСЯДЖЭННЯЎ — НА ЗДЫМКІ ФІЛЬМА

Англіяўская актрыса 58-гадовай ўзроставой "Оскар" Гленда Джэксан, якая апошнім часам больш займаецца палітыкай, вырашыла зноў працаваць у кіно.

Рэжысёр фільма Боб Андэрс бачыць складанасць працы ў тым, што эдымакты групы прыходзяць падладжваюцца пад расклад пасаджэнняў парламентарна. Як вядома, Гленда Джэксан два гады таму была выбрана ў брытанскі парламент ад лейбарыскай партыі.

## У СКУПА — "ЧОРНАЯ ПАЛАСА"

Рэп-выканавіца Снуп Догі Дог прыгнітаў да сябе ў гэтым годзе знаходзіць тавар.

Усё яшчэ вядзецца следства па абвінавачванні музыканта ў збойстве, якое адбылося 13 студзеня. Да гэтых праблем далучыліся іныя. Аргументы канцэрта ў Філадельфіі патрабуюць, каб Снуп запісаў 54 тысячы дэлару для пагаднення выдаткаў. Грошы пайшлі на падтрымку запісу ўвосенні 1993 года, але ў апошнюю хвіліну запісу былі адменены гукзапісаныя кампаніі Снупа "Death Row".

## ПРАЦЯГ "НІРВАН" БУДЗЕ

Праз 8 месяцаў пасля смерці лідэра "Ніраван" Кюта Кобейна музыканты збіраюцца аднавіць выступленні.

Ударнік Дэй Грол стварае новую групу і разлічвае ўзначаліць яе.

# „Жывая аскарбінка“, або Грэпін супраць грыну і іншай немачы

## ТАК СМАЧНЕЙ!

Плод разрэзваючы ўпоперак, робіць у цэнтры паглыбленне і ў гэты момант плод чухар. Пасля таго як чухар стаўне, сок плаваў, мяккай бяруць лямачкі.

## ГРЭПІН З ГРУШАМІ

Грэпінфрукты разрэзаць напалову, асцярожна выняць мяккае, нарэзаць у валачкі і перамешаць з нарэзанымі кубікамі грушамі, уласным вывадкам, уласным сокам і цукрам. Атрыманай сумесню пасыпаць паваліні грэпінфруктаў.

2 грэпінфрукта, 4 грушы, 4 ст.ложкі цукру.

## СОЧЫВА ГРЭПІНФРУТАЎ

Ні ў якім разе не выкідавайце цэдуру грэпінфруктаў. Ачышчаныя ад верхніх скуры, рэжце на 8-8 долек і захоўвайце ў халадзільніку. Калі назбіраеце дастатковую колькасць цэдуры, памешцеце яе ў каструлю, заліце вадою і дажджце да кіпення. Затым дадайце ваду і паўтарыце гэтую працэдурку яшчэ двойчы (гэта неабходна для пазбавлення ад гэркаватата прысмаку). Нарэжце, заліце долей вадою так, каб вада пакрылава іх поўнасцю, засыпце цукрам, перамешаце, дажджце да кіпення і варыце 45 хвілін. Атрыманая сочыва разлічва ў шпіль.

Расклад прадуктаў і колькасць цукру адпавядае вазе сухіх долек і на смак.

## 3 УЗЫТЫМІ ВЯРШКАМІ

Грэпінфрукты разрэзаць напалову і надзець мяккае ў абодва паваліні такім чынам, каб можна было есці яе лямачка. Затым мяккае пасыпаць цукрам і ўпрыгожце ўзбытымі вяршамі.

## 3 УСІХ ПРАПАНАВАНАХ РЭЦЫПТАЎ КОЖНЫ МОЖА ВІБРАЦЬ САБЕ ТОЕ, ШТО АДПОВІДАЕ ЯГО УЛАСНАМУ ГУСТУ І МАГЧЫМАСЦЯМ.

## Алена АГБАЛАВА.

## КОШЫЧАК

Надзіце грэпінфрукты ў форму кошчыка і выліце з яго мяккае. Кошчычак напоятце сумесню мяккай, фруктовага катэя і марасіны. Пасыпце цукрам і ўпрыгожце клубніцамі (можна кансерваванымі).

## КЕЛІХ

Ачышчце грэпінфрукты ад скуры, мяккае пазбавіце, унутранай белай плёнкі і пакладзіце ў келіх. Дадаць "марасіны" (кубнікі) і выліце лікёр (упрыгожце клубніцамі і кавалачкамі яблыка).

## САЛАТА

Падрыхтуйце два яблыкі, паўкальцы сельдэрю, 250 грамаў вяршад, палову ананаса, тры грэпінфрукта, салату-латук і мянзэ. Нарэжце яблыкі і салатэраў кавалачкамі, а ачышчаны грэпінфрукт — на тонкія кружочкі.

Пакладзіце кавалачкі на лісце салаты-латука. Садавіну і агародніну змяшайце з мянзэсам і ўладкуйце салату. Салата падаецца ахалоджанай.



## КАЛЯДЫ

Набліжаюцца каляды — тыя сьвятковыя дні, з-за якіх мы, уласна кажучы, і церпім нашу доўгую і нудную зіму. Сьвята гэта не толькі хрысціянскае, на ім выраза папярэдніх дзёў, яшчэ паганскіх часоў. Па багаццю і разнастайнасці абрадаў, варажбы, забабонаў толькі Купала можа сапернічаць з Калядамі. Не будзем тут апісваць працы прыгатавання Куці (як поспай, так і багатай) ці цытаваць песні, якія спяваліся пры "ваджанні казы" (альбо "каня"). У вёсках гэта і цяг добра вядома, а ў гарадзе, хто захоча — і без нас навучыцца. Дзякуй Богу, ужо халава кніг пра нацыянальныя звычкі. Мы ж нагадаем тое-сёе з беларускіх калядных абрадаў, гаданняў, прыкметаў і прымаў.

залежыць дабрабыт у сям'і: калі гэтым наведвальнікам акажацца дзяўчына — у сям'і будучы нудачы і няшчасці.

Увечар перад Новым годам дзяўчыны хадзілі са Шчодрай. На гэтую ролю выбіралі простую, статую дзяўчыну. Яе апаралі ў сьвятковы адзенне, папярэнь кветак і рознакаляровымі стужкамі. Потым адпраўляліся па хатах і спявалі шчодраці (калядныя песні, якія вынічалі толькі напярэддні Новага года, з прыпевам "Шчодры вечар"). Пры аходзе дамоў аднаўскаючы, дзяўчыны сталі не абыходзіць, у якім жыў малады нежанаты хлопца. Часам пры вельмім хлопца ў тую частку песні, дзе спявалася пра будучыню, усталіваўся імя дзяўчыны, якая (калі было вядома) па сэрцы хлопца ці па новаму ягонім бацькам. У апошнім выпадку ўзнагарода была асабліва шчодрай.

Цэнтральны герой навагодня калывання — "казя" ("казя" — гэта вядомы абавязкова суправаджае выкананнем на наступным чынам: кажучы, вывернуты аўчынай наверх, адзавалі адным рукавом на канцы дугі, якая ставілася ў вышэйшым канцы. Рукаў звязвалі, ён служыў шытай і галавой, да якой прымацоўвалі роў, зробленыя з саломі і асікі. Да другога канца дугі, прызвешчана хвост, таксама з саломі. Навысокай росту, прыспрыты ў танчых хлопцах залезлі пад кажухі і выконвалі ролю казы.

"Казя" суправаджае "салі" пераправанутых. Хлопец высокага росту, які ўмеў складаць гаварыць, быў за павадзіра ці "дзеда". Ён апаралі ў старо адзенне, не саломі рабілі горб, прымацоўвалі бардуу з палкі і лану, у адну руку давалі табакерку, у другую — вялікі посах.

Салі павіны былі быць і "маладзіца". На гэтую ролю падбіралі шчуплага хлопца, апаралі яго ў жончым кашулю з выштытымі рукавамі і ў андарак, на шыю вешалі ўпрыгожэнні, на галаву звязвалі хустку і падмазвалі сакай бровям. У кампаніі абавязкова

былі і дзевачкі, якія спявалі і танчалі. Увечарнікі хадзілі па хатах і спявалі песні, якія павінны былі прывесці да таго, каб у хатах было шчасце і дабрабыт.

У першы дзень Каляд спявалі і танчалі ў вёсках, каб летам не глядзела ў палі пахруду, не лезлі і не рабілі шкоды. Каб вачечкі не абдзіваў ад дому, а ішлі ў свой двор, пасля вачечкі лезлі на мый, а звязвалі шэрычкі і пакладзілі на стале.

Калі першы дзень Каляд выдасца пагодлівым, ясны — будзе нарадзіцца год, а калі пахруду, яны са снегам — будзе вясна. Калі ў калядны вечар і ноччу на небе шмат зорак — летам будзе шмат грыбоў. Калі ў другой палове першага дня Каляд пасыпаўся град ("снежныя крупы") — гарох будзе добры, калі снег — будзе добра і ўвясенні.

Ад першага наведвальніка ў першы дзень навагодня сьвята

Чатырнаццаць гадоў працуе пры Маладзёцкім сельскагаспадарчым ашчышчэнні фальклорнага ансамбля "Калядкі", створаны на ініцыятыву выкладчыка фальклору Зой Францішкі Рудэ. Яна і сёння настанна кіруе гэтым калектывам, усебачыніца, што тэатрызацыя вядоў навузнай дэна неадстакае і толькі "жывы" фальклор можа дапамагчы адолець гэтыя народныя традыцыі.

Выступае калектыв у школах, інтэрнатах, на прадпрыемствах роднага горада, знайчы гледзіці з разнастайнымі абрадамі — валачбы, асвятленні, каландарнымі. Усе яны засноўваюцца на матэрыялах, сабраных у фальклорных экспедыцыях.

Фота Яўгена КАЗЮЛІ, БЕЛІНФАРМ.



## Сьвяты Мікалай нясе радасць

— Вялікі вам дзякуй. Мой сын ніколі не выглядаў такім шчаслівым, — жанчына з удзячнасцю казала гэтыя словы сьвятаму Яўсаву Зарэцкаму.

Не мне, Толькі Богу, — сьвята таксама быў шчаслівым — сьвята атрымалася, дзеткі і маленкія, і больш дарослыя сапраўды адчулі любоў і ласку.

Сьвята Божага Нараджэння адначасна ўсё хрысціянскае сьвяце. Людзі ў адзін дзень да 25 снежня ўрадаваць да такой вялікай пазіцыі. Саме важнае месца займае духоўная падтрымка. Усе цяжыя, разважачы больш, чакаюць таго моманту, калі на свет нарадзіцца людскі абац — Езус Хрыстос.

Перад Днём Нараджэння Хрыста да кожнага прыходзіць і прыносіць падарункі фані дзяда і сьвай бародой. У розных

краінах гэтага добрага чарадзея завуць па-рознаму. У нас Сьвяты Мікалай. Ён сядзіць на небе і зверну пазірае на людзей. Ён бачыць усё, для яго тава сэрца — адкрыта кніга. Сьвяты прадэманстраваў Нараджэнне, ён прыходзіць у хату і глядзіць, ці прыгатаваў чалавек да прыняцця меленькага Езуса, і ён забірае слабасці, грахі, дрэнныя ўчынкі, каб пакінуць іх у гэтым годзе і не даць перайсці ў наступны, ён вярнуць з надыходзячым радасцю.

Не ведаю, як куды, але вась у вёску Нова Сьвержан, што на Стабучыншчыне, Сьвяты Мікалай прыйшоў, да і вялікім мехам падарункаў. Бачыла гэта на свае вока. У касцёле не было, дзе абысці ўсё, бо і стары, і

малады хацелі пабачыць добрага старога, які адгукнуўся на калі людзей.

Ён прыйшоў. Ён усміхаўся. Ён браў дзяцей на рукі і пытаўся: "Ну, які вы жывеш? Што ў школе? Безумоўна, яго цікавілі і адносіны дзіцяці з Богам.

Усе дзеці, з іх было шмат, і я, нават не буюся назваць імя, гаралі агеньчыкамі ласка, зацікаўленасцю, у іх вачах адчуваўся вера.

У касцёле панавала добра-зачынае, ціплая атмасфера. Гучалі словы, дэкламавалі вершы, шоўкаў затвор фоталапар — кожны хацеў мець адзін з Сьвятых Мікалаем.

І быў чудацкі настрой. І ў тых, дзеля каго Сьвяты спускаўся з нябёс, і ў тых, хто яго спаткаў: ксёндз Навасвержанскага касцёла Яўсаву Зарэцкаму, а і Сьвяты Мікалай.

Алеся УНУКОўСКАЯ.



